

Arbetsförmedlingen
Att: Karin Lindgren Eklund

LOs yttrande över Kunskapsmaterial 2023

LO har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till uppdatering av det kunskapsmaterial som Försäkringskassan använder vid bedömning av arbetsförmågan mot arbeten inom en angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen ansvarar för att förvalta och vidareutveckla materialet.

Sammanfattning

LO anser:

- Att en större lagstiftningsförändring bör göras så att arbetsförmågebedömningen vid normalt förekommande arbete görs mot faktiskt existerande arbete och att hänsyn tas till de försäkrades individuella förutsättningar så som ålder, utbildning och var man bor
- Att det ska läggas till i kunskapsmaterialet att det finns risker inom de olika yrkesgrupperna så som hot och våld samt skadliga kemikalier, buller och damm vilket påverkar arbetsförhållandena och arbetsmiljön
- Att det ska förtydligas i beskrivningen av arbetsuppgifter skillnader mellan spårbunden och vägbunden trafik
- Att det finns ett antal förslag till förändringar från Arbetsförmedlingen som myndigheten inte har markerat eller motiverat. Dessa avstyrker LO eftersom förändringarna ger en felaktig och nedtonande beskrivning av vilka krav som ställs inom yrkesgrupperna.

LOs övergripande och principiella syn på arbetsförmågebedömningen vid normalt förekommande arbete

Principiellt anser LO att man ska beakta det faktum att individernas rehabiliterings- och omställningsförmåga varierar i relation till de normalt förekommande och faktiskt existerande arbeten på arbetsmarknaden. Trots att detta inte faller inom ramen för den aktuella uppdateringen vill LO ändå vara tydlig med att understryka behovet av en större lagstiftningsförändring så att prövning av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete:

1. görs mot ett faktiskt existerande arbete och inte mot angiven yrkesgrupp som i nuvarande lagstiftning och att

2. de försäkrade dessutom ska vara "försäkrade i befintligt skick". Det innebär att bedömningen görs med hänsyn till individuella förutsättningar så som ålder, utbildning och var man bor.

LO har inte ändrat uppfattning i denna fråga. LO vill samtidigt vara tydlig med att det är bra med ett kunskapsmaterial som kan stödja Försäkringskassans utredare i bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga i relation till "förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden". Att regelverket har ändrats så att Försäkringskassan måste ange vilken typ av arbeten (yrkesgrupp) arbetsförmågan prövas mot ger en bättre förutsättning för en mer legitim och rättssäker myndighetsutövning.

LOs förslag på tillägg till kunskapsmaterialet

LO anser att tre tillägg ska tillkomma till kunskapsmaterialet. Inom yrkesgrupper förekommer det olika former av risker som påverkar arbetsförhållanden och dessa behöver inkluderas i materialet. Hot och våld ska inkluderas som särskilt psykiskt påfrestande arbetsuppgifter under psykiska krav. Det här gäller vid arbeten inom stöd och omsorg, person- och patientnära omsorg, kundnära försäljning och inom service. I andra yrkesgrupper, så som bageri, måleri, fastighets- och trädgårdsskötsel, bygg, anläggning och renhållning samt arbeten med hantverk inom bygg finns det risker i form av skadliga kemikalier, buller och damm vilket LO anser ska inkluderas under fysiska krav.

Angående arbeten inom transport och frakt finns det en distinktion mellan spårbunden trafik och vägbunden trafik. Inom spårbunden trafik ställs krav på att registrera och agera på signalsystem samtidigt som trafikledningens information delges över radio. I vägbunden trafik krävs nu högre säkerhet och rutiner på grund av ökade rån samt ökad press från kunderna att säkra snabb leverans till slutkund. LO anser att de här beskrivningarna ska anges under vanliga arbetsuppgifter inom yrkesgruppen.

LOs synpunkter på Arbetsförmedlingens förslag till uppdatering

Under det aktuella remissförfarandet har LO och representanter för LO-förbunden gått igenom Arbetsförmedlingens förslag på uppdateringar. Enligt Arbetsförmedlingen skulle alla förändringar ha markerats, gulmarkerade eller kommenterade, i det uppdaterade materialet. LOs arbete har dock försvarats av att det inte har skett. På frågan till Arbetsförmedlingen varför inte alla förslag till förändringar är markerade har Arbetsförmedlingen svarat att det har skett ett misstag. Det här är inte acceptabelt.

Nedan anger därför LO sådana förändringar av beskrivningar som inte är markerade och som LO betraktar som försämringar och därför avstyrker helt. Förändringar som ger tydligare beskrivningar, och de språkliga ändringarna som Arbetsförmedlingen själva har markerat som uppdatering, står LO bakom.

Arbeten med kundnära försäljning

I beskrivningen av vanliga arbetsuppgifter har "...samt hantering av kundernas beställningar via företagets webbshop eller liknande" tagits bort. Det här är en försämring då det utgör en växande del av branschen. I avsnittet om fysiska krav har meningarna "sker majoriteten av dagen" och "det ställer krav på fysisk styrka, stabilitet och uthållighet i framför allt i bål, armar och ben" tagits bort. Dessa beskrivningar är relevanta och ska behållas. Det är även felaktigt att påstå att arbete vid kassan främst utförs sittande. Det stämmer till viss del inom livsmedelsbranschen, men inte inom detaljhandeln där man står. Det är även borttaget att arbetstagaren sträcker sig, lyfter och att det ställs krav på styrka och uthållighet.

När det gäller psykiska krav har formuleringen "intensiva arbetssituationer" ändrats. Formuleringen "...samt att möjligheten att påverka arbetsbelastningen är liten" har tagits bort. På samma sätt har formuleringen "Då ställs det krav på förmåga till situationsanpassning, flexibilitet samt att snabbt kunna skifta uppmärksamhet och bibehålla koncentration och uppmärksamhet" tagits bort utan förklaring vilket LO är kritiska till.

Arbeten inom ekonomi, värdering och administration

I avsnittet om fysiska krav är det borttaget att även nacke belastas. Den finmotoriska förmågan är ändrad till "viss" vilket ger intrycket av att behovet av finmotorik är begränsad. Nytt i beskrivningen är meningen "Grundläggande kroppsbalans behövs exempelvis vid kundmöten men det har inte en avgörande betydelse för arbetet". Det här tonar ner behovet av kroppsbalans vilket är en försämring av beskrivningen och därför är LO kritisk.

Arbeten inom bageri och måleri

I avsnittet om fysiska krav är det borttaget att det ställs krav på bålen. Dessutom har formuleringen "Inom arbetsuppgifterna förekommer ett stort antal handtvättar, vilket ställer krav på att händerna måste klara av mycket kontakt med bland annat vatten, tvål- och rengöringsmedel under en arbetsdag" tagits bort. När det gäller psykiska krav har meningarna "ställer även krav på planering- och organisationsförmåga" och "krävs förmåga till samarbete" tagits bort. De här beskrivningarna menar LO ska finnas kvar.

Arbeten inom transport och frakt

I beskrivningen av vanliga arbetsuppgifter är det borttaget att bud- och paketbilsförare även kör ut gods och paket. I avsnittet om fysiska krav har kraven på ”bål, nacke och axlar” tagits bort. Dessutom har det lagts till att arbetet kräver att man ”relativt” snabbt ska kunna använda armar, händer, fingrar och/eller fötter. Det här är en försämring eftersom det ger intryck av att det ställer mindre krav på snabbhet. I avsnittet om psykiska krav är den nuvarande inledande beskrivningen bättre och tydligare än förslaget till ändring. LO avstyrker därför dessa förslag till förändring.

Arbeten inom service och paketering

I beskrivningen av vanliga arbetsuppgifter har i stort sett allt skrivits om vilket LO är kritiska till. I den nuvarande beskrivningen av fysiska krav framgår det att arbetsuppgifterna ställer krav på stabilitet. I förslaget till ändring anges i stället att stabilitet är viktigt. LO avstyrker även den förändringen då förslaget till ändring tonar ner behovet av stabilitet vilket inte är korrekt.

Arbeten inom pedagogik

I avsnittet om fysiska krav är det borttaget att arbetet utförs ”i huvudsak sittandes eller ståendes och belastar främst nacke, axlar, armar och händer”. Dessutom har kravet på fysisk uthållighet tagits bort. Även beskrivningen av ”fysisk rörlighet då arbetsuppgifterna innefattar förflyttningar exempelvis mellan klassrum och byggnader samt vid deltagande på utomhusaktiviteter” har tagits bort. LO avstyrker de här förändringarna.

Arbeten inom logistik och lager

Här behöver de kognitiva utmaningarna inkluderas, särskilt med tanke på att arbetet styrs med hjälp av algoritmiskt ledarskap via hörlurar. I den nuvarande beskrivningen står det ”På många arbetsplatser används avancerade tekniska hjälpmedel för att utföra arbetet”. I förslaget till ändring har detta skrivits om, och kravet på förmåga att digitalt förmedla information har tagits bort. Det här menar LO ska stå kvar.

Meningarna ”Handpaketerare och andra fabriksarbetare fyller och tillsluter förpackningar för hand. Etikerer, packar, emballerar och väger gods manuellt samt sorterar produkter. Hanterar och rengör material och produkter i samband med tillverkning” och beskrivningen ”fysiskt krävande arbetsmoment” har båda tagits bort. I avsnittet om fysiska krav har ”tung” tagits bort, så att det nu står endast ”bära föremål”. I avsnittet om psykiska krav är ”bibehålla fokus, koncentration och uthållighet” borttaget. LO avstyrker de här förändringarna.

Arbeten med en ledande befattning

I beskrivningen av vanliga arbetsuppgifter är det borttaget att chefer även har ansvar för arbetsmiljö. Vid fysiska krav är det borttaget att nacke, axlar, armar och händer belastas samt "...att använda fingrar med precision och hastighet". Det här är beskrivningar som LO anser ska finnas kvar.

Arbeten inom fastighets- och trädgårdsskötsel

I beskrivning av de fysiska kraven är det borttaget att man även gräver och att "arbetsuppgifterna innebär även mycket kontakt med jord, vatten och handskar, vilket ställer krav på att händerna måste klara av mycket kontakt med bland annat vatten och tvål under en arbetsdag." Det här är beskrivningar som LO anser ska finnas kvar.

Arbeten inom varuhantering och service

Att ändra de fysiska kraven från "det är vanligt med arbete i obekväma ställningar" till "det är relativt vanligt förekommande med arbete i obekväma ställningar" är att skriva ned förekomsten av obekväma ställningar och något LO avstyrker.

Avslutning

Avslutningsvis är det LOs förhoppning att ansvariga myndigheter fortsättningsvis är öppna för synpunkter från de fackliga organisationerna att faktiskt påverka innehåll och utformning av kunskapsmaterialet. Att större förändringar är gjorda och inte markerade försvårar uppdateringsarbetet väsentligt. LO vill betona att det är förbunden som besitter kunskapen om vad ett yrke innebär.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Isabella Selling
Handläggare